

Боряна Емилиянова (Велико Търново, България)

Речник на народните географски термини в румънския език
Г. Болокан, Е. Шодолеску Силвестру, Ю. Бурч, Й. Тома//
Dicționarul entopic al limbii române
Gh. Bolocan, E. Șodolescu Silvestru, I. Burci, I. Toma

АНОТАЦИЯ

През 2009 г. и 2010 г. излязоха от печат двата тома на речника на народните географски термини в румънския език – Dicționarul entopic al limbii române (DELR, V. I, 2009, V. II, 2010, Tipografia Universității din Craiova) с автори Георге Болокан, Елена Шодолеску Силвестру, Юстина Бурч и Йон Тома, 366 стр.

Първият том обхваща буквите А–М, а вторият – буквите N–Z. В началото на първия том в обширно въведение са описани някои общи понятия за географската терминология, целите и изследователските методи на авторския екип при създаването на речника, начина на организация на речниковите статии. Въведението е илюстрирано с показателни примери и създава у читателя представа за напредъка на топонимичните изследвания в румънското езикознание. Това, което според мен липсва в тази част, е повече информация за теренните проучвания, използвани за съставянето на речника. Не е посочен приносът на всеки от авторите при съставянето на речника и анализа на езиковия материал.

При съставянето на речника са използвани резултатите от теренни проучвания на някои от авторите и на други изтъкнати румънски езиковеди – Г. Болокан, Кр. Йонеску, Й. Пенишоара, Е. Шодолеску Силвестру, Е. Буреца, Т. Оанка, Й. Тома, М. Петришор. Речникът включва също информации от голям брой лексикографски източници от различни сфери и може да се каже, че обхваща всички достижения на румънската наука в областта на народната географска терминологи-

гия. Тук са включени сведения от множество студии и статии, посветени на народните географски термини, топонимични изследвания, диалектоложки изследвания и речници, изследвания по лексикология, тълковни и етимологични речници, фолклорни текстове, исторически документи, географски терминологични речници. Някои от източниците са чуждестранни и между тях се срещат български заглавия.

В речниковите статии значенията на термините са детайлно и прецизно дефинирани. Всеки фонетичен вариант на термините е разгледан в отделна статия.

Посочени са окръзите (рум. *judet* ‘окръг, административна област’), за които е регистрирано всяко от значенията. В някои случаи са посочени и отделни селища, в които е отбелязано съответното значение: ако значението е изолирано или ако е особено характерно за определена област. В някои случаи са добавени примери за употребата на термините в топонимията и информация за разпространението им в други езици.

За някои от термините, известни от стари писмени източници, е посочена също датата на тяхното най-ранно засвидетелстване като географски термин или като съставна част на топоним. Например за термина *sărâînă* ‘череп (на животно)’, прен. ‘глава’, ‘заоблен връх’ научаваме, че е засвидетелстван през 1577 г. (т. 1, с. 100).

В края на речниковата статия е посочена етимологията на термина или съществуващите хипотези за неговия произход.

Едно от големите предимства на речника е прибавянето към всяко от значенията на описаните термини на съответните синоними. Това би било особено полезно при ономастиологичния подход в изследването на народната географска терминология, както и при изследвания в други области на езикознанието – ономастика, диалектология, ареална лингвистика и т. н.

Авторите са включили също и прилагателни, които описват форми на релефа, обикновено етимологично свързани с географски термин (напр. *băltos* < *baltă, chel* > *chelic, defrișat* прил., *defrișare* същ. < *defrișa* и др.).

По принцип речниковите статии са много прецизно съставени, но все пак съществува известна некохерентност, вероятно дължаща се на съвместната работа на повече автори върху толкова обемен труд.

Когато етимологията на термина е неясна, това не е указано изрично. Понякога не е посочен произходът на термини, цитирани по други лексикографски източници, дори той да е известен, например *codeag* ‘място, обрасло с хвощ’ (т. 1, с. 141, явно от *coada-calului* ‘хвощ’), *inăriă*, *inărie* ‘нива с лен’ (т. 1, с. 285, явно от *in* ‘лен’) и т. н.

При някои думи произходът се открива при друг сроден термин, включен в речника. Например при *curmezitură* ‘рязка смяна на наклона’ липсва етимология, но я намираме непосредствено по-горе при *curmătură* и *curmezi* (т. 1, с. 176). Затова в случаите, когато не е посочена етимологията, читателят не може да е сигурен дали трябва да я търси в други статии или тя е неясна, а статиите без указана етимология никак не са малко. Ако например се интересуваме от произхода на думата *ciucă* ‘връх, чука’, който не е посочен в статията, няма да го открием и при сродните ѝ *ciuclă*, *ciuhă*, *ciuhlă*, *ciulă* (т. 1, с. 128), *cioacă*, *cioaclă* (т. 1, с. 121) със същото или подобни значения. Известна трудност при работата с речника може да представлява и описването на различните варианти на народните географски термини в отделни речникови статии, без препратка към всички останали варианти.

На фона на голямото богатство от информация, която предоставя речникът, отбелязаните недостатъци изглеждат несъществени. Речникът е съставен с много внимание и професионализъм и е от първа необходимост за всеки изследовател на румънската географска терминология и топонимия. Речникът е принос в изследването и описването на балканската географска лексика, и би представлявал голям интерес за изследователите на българската топонимастика.